

Minska samhällets sårbarhet för vattenburen virusmitta i ett förändrat klimat

VISK

Lena Blom, Göteborgs stad Kretslopp och vatten
Jakob Ottoson, Statens veterinärmedicinska anstalt

Oslo 19 mars 2013

Hemsida visk.nu

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Agenda

- Bakgrund till och presentation av projektet
- Målbild
- Förväntade resultat

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

Bakgrund

- Riskanalyser
- Vattenburna utbrott

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
DRÖMSUND - KÄTTEDAT - SKÄGERIK

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

VISK-projektet

- Projektledare: Lena Blom, kretslopp och vatten
Göteborg Stad
- Total budget: 4,3 milj. euro
- Beviljat bidrag: 2,15 milj. euro
- 3 år, start april 2010
- 18 partner
- Hemsida [//visk.nu](http://visk.nu)

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

Samarbetspartners 18 stycken

- **I Sverige:**
 - Kretsloppskontoret Göteborgs Stad, Göteborg (projektledning)
 - Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg
 - Göteborgsregionens kommunalförbund, GR
 - Kungälv kommun
 - Lilla Edets kommun
 - Livsmedelsverket, Uppsala
 - Länssjukhuset Ryhov, Jönköping
 - Statens Veterinärmedicinska Anstalt, SVA, Uppsala
 - Svenskt Vatten, Stockholm, intresseorganisation för va-sektorn
- **I Danmark:**
 - Danmarks Tekniske Universitet, Søborg
- **I Norge:**
 - Norges Veterinærhøgskole, Oslo (norsk projektägare)
 - FREVAR KF, Fredrikstad
 - MOVAR IKS, Rygge
 - Nedre Romerike Vannverk AS, Strømmen
 - Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, Trondheim
 - Norsk Vann BA, Hamar, intresseorganisation för va-sektorn
 - Universitetet for miljø- og biovitenskap, UMB, Ås
 - Veterinærinstituttet, Oslo

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
DRÖSLUND - KÄTTEDAT - SKAGERRÅK

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Risker

Förändrat klimat

Orenat
avloppsvatten

Råvattenkvalitet

Dålig förvarning

Otillräcklig rening i
vattenverk

Kommunikation vid
utbrott

Förtroendet
påverkas

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
DRESUND - KÄTTEDAT - SKÄGERIK

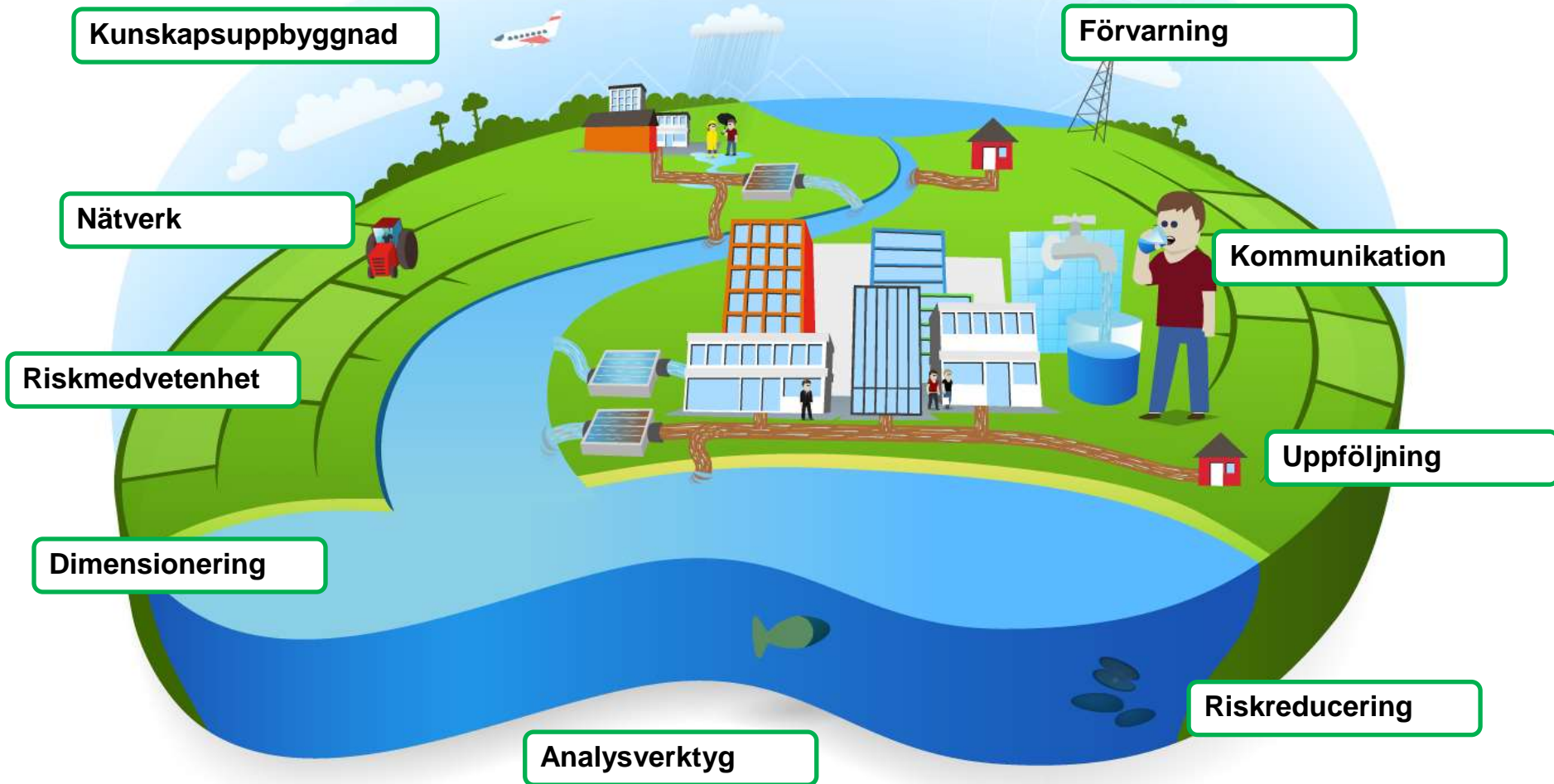

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Åtgärder

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
DRÖMSUND - KÄTTEDÅT - SKÄGERIK

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

VISK

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Förväntande resultat

- Riskbaserad samlad kunskap som grund för ett nätverk
- Handbok för branschen

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

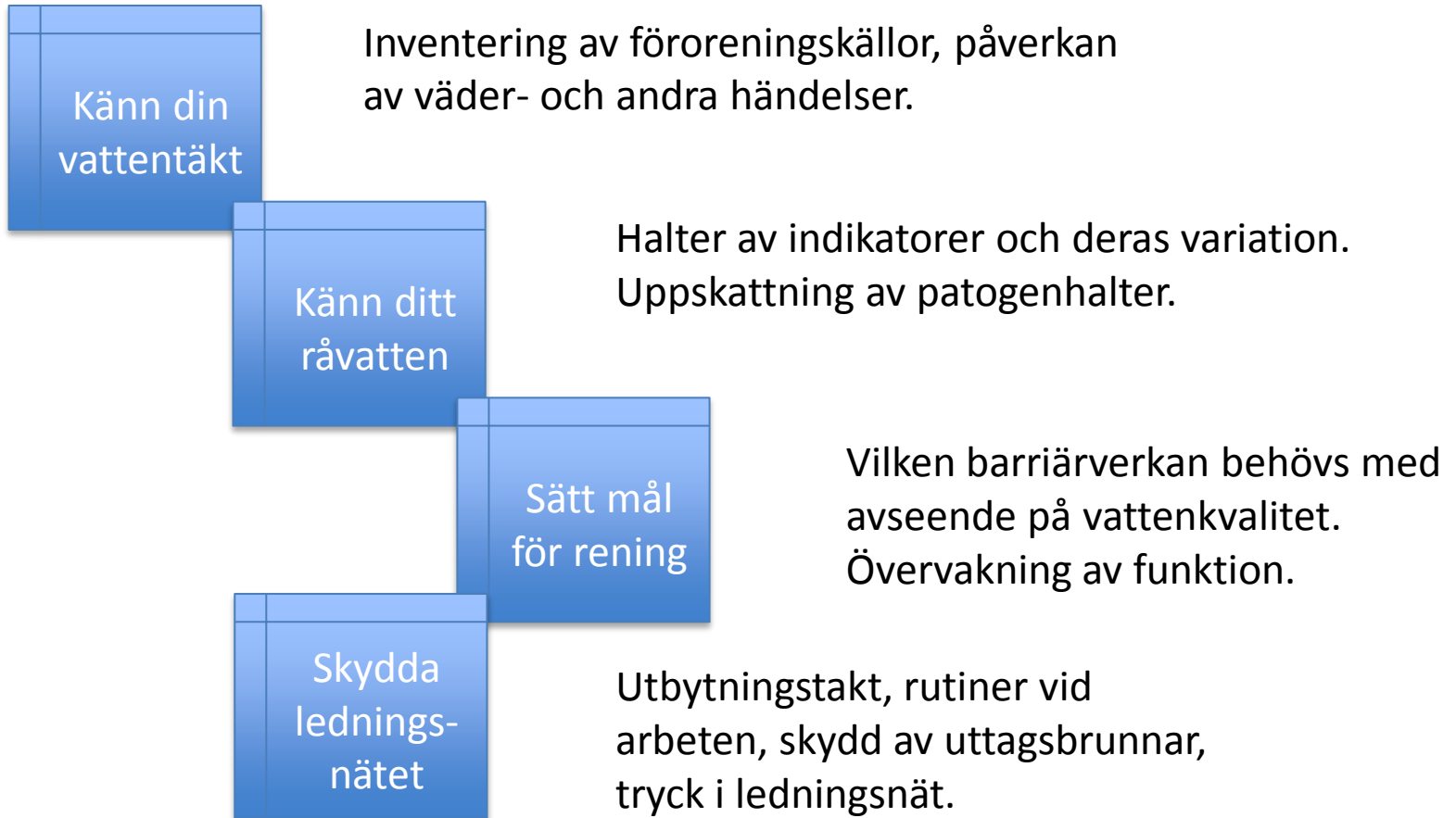

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Att producera säkert vatten

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
DRESUND - KÄTTEDAT - SKÅDETRAK

NATIONAL
VETERINARY
INSTITUTE

VISK

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Arbetspaket

2. Hur många är egentligen sjuka?

2/3. Virustrycket på miljön

3. Hur mycket virus finns i ytvatten?

3/4. Virustryck på grundvattenreservoar

4. Hur mycket virus kan vi avskilja och inaktivera?

5. Hur sjuka blir vi av vatten?

6. Hur kommunicerar vi det?

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

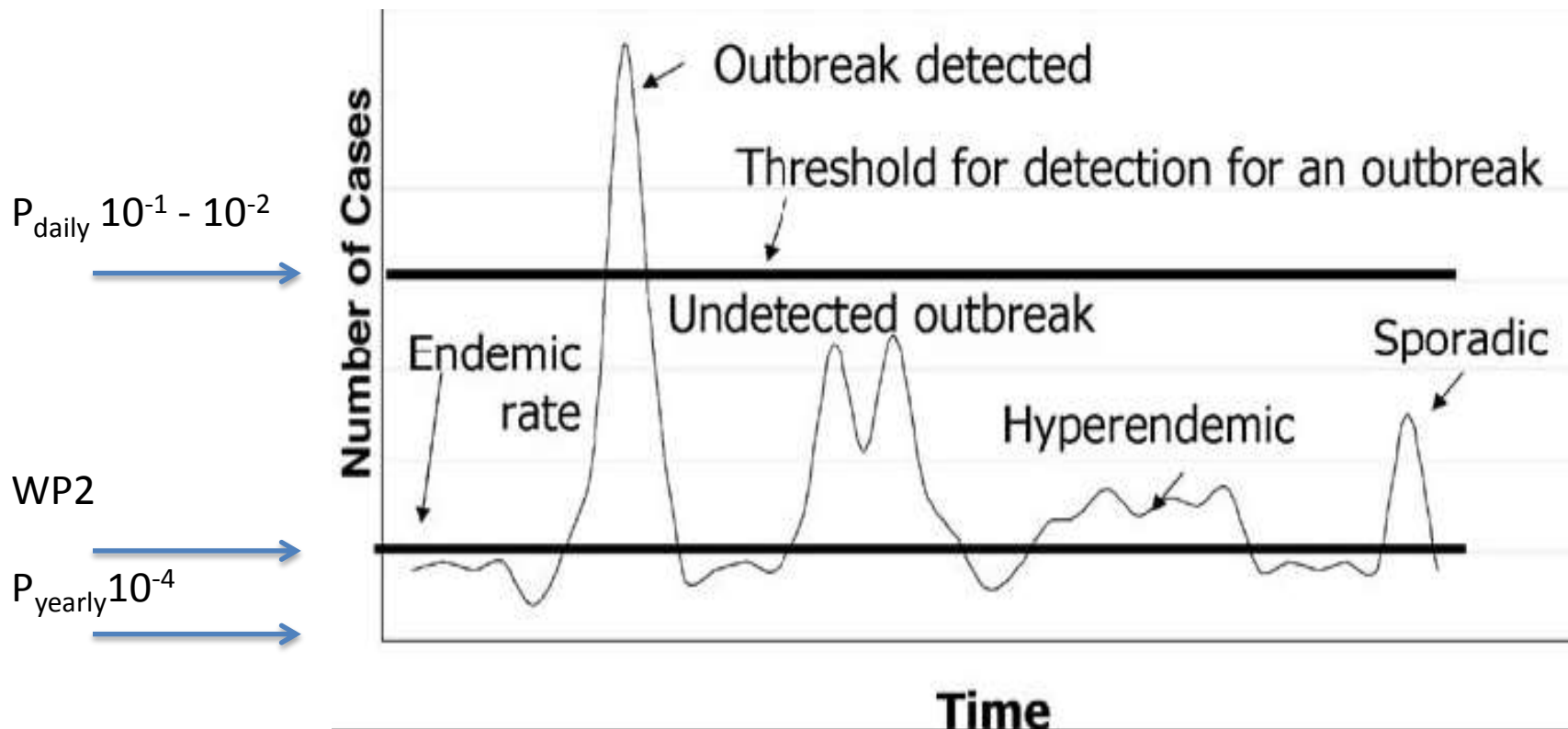

Interreg IVA
DRESUND - KATTEDAT - SKAGERAK

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Epidemiologi

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsförfonden

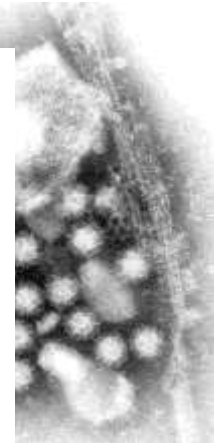
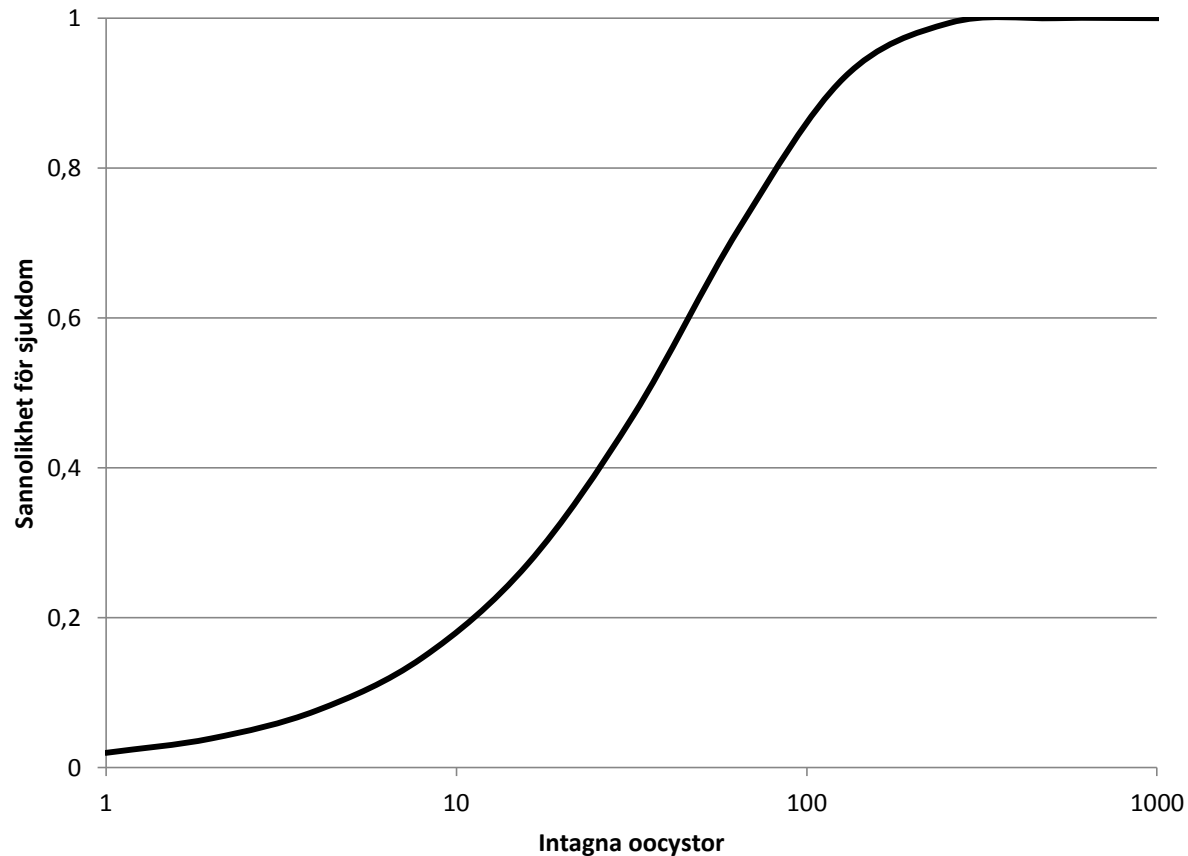
Interreg IVA
DRESUND - KÄTTEDAT - SKADEBRÄCK

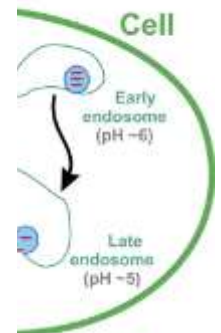
VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Vad är ett virus?

- Genetisk
- Små (20-
mekanis
- Inte "lev
replikati
uttorkni
- Ofta vär
artbarriä
zoonos (
- Utsöndra
- "Låg infe
- Ex: Noro
Hepatit ,

Hedlund

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
DRESLUND - KÄTTEDAT - SKÄGERIK

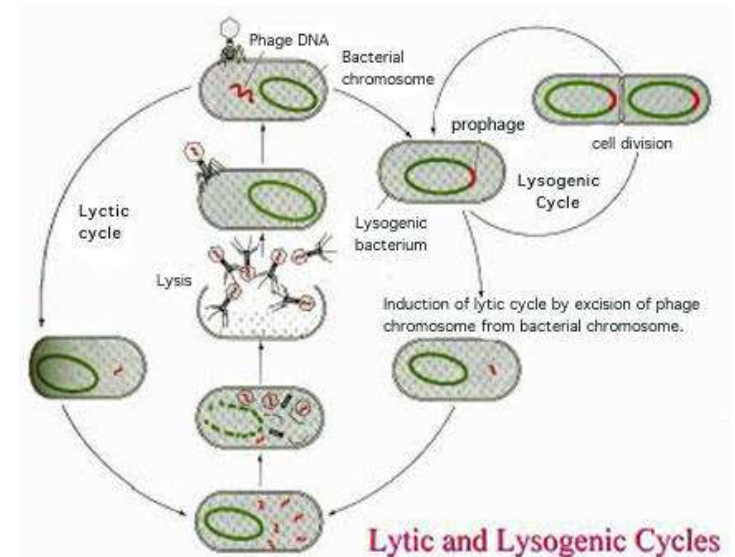

VISK

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

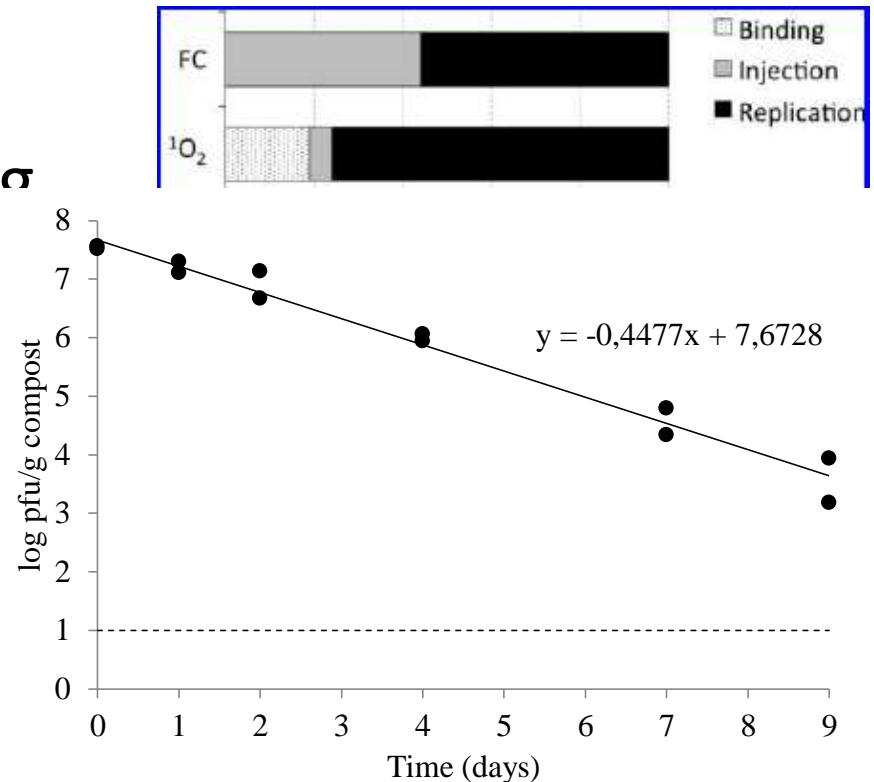
Vad är en bakteriofag?

- Virus som infekterar bakterie
- I antal mest vanliga grupp på jorden (10^{31})
- (Relativt) snävt värdspektrum
- Indikator för virus i vatten
- Kolifager (somatiska, F-spec)
- Processindikatorer
- Φ X174, MS2

Validering av processer

- Val av indikator:
- Mekanism för avskiljning
inaktivering
- Panel av virus och bakteriofager
- Försök → rekommendation
m.h.a. statistik

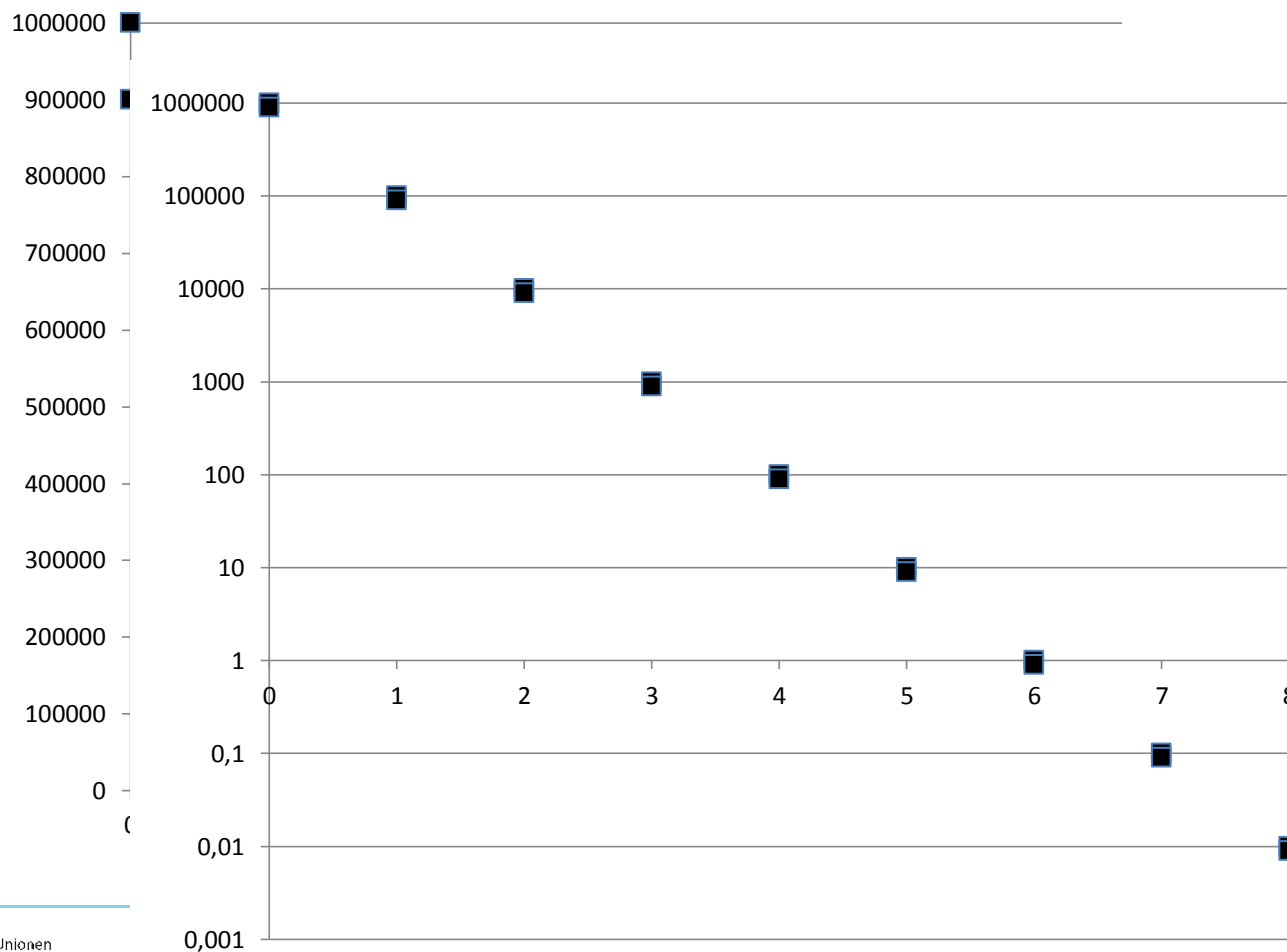

Viruskarakteristik

Virus	Familj	Genom (kb)	Storlek (nm)	Isoelektrisk punkt (pI)
Humant norovirus	<i>Caliciviridae</i>	ssRNA (~7,6)	27 - 32	5,5 - 6
Rotavirus	<i>Reoviridae</i>	dsRNA (~18,5)	60 - 70	8
Adenovirus 40/41	<i>Adenoviridae</i>	dsDNA (~36)	70 - 100	4,5
Humant enterovirus	<i>Picornaviridae</i>	ssRNA (7,2 – 8,5)	27 - 30	4 - 6,4
Astrovirus	<i>Picornaviridae</i>	ssRNA (~7,5)	28 - 30	n.d.
Hepatit A virus	<i>Picornaviridae</i>	ssRNA (~7,5)	27 - 32	2,8
Hepatit E virus	<i>Hepeviridae</i>	ssRNA (~7,5)	30 - 35	n.d.
Canint adenovirus	<i>Adenoviridae</i>	dsDNA (30 - 36)	70 - 90	n.d.
Murint norovirus	<i>Caliciviridae</i>	ssRNA (7,4 - 8,3)	28 - 40	n.d.
Porcint enterovirus	<i>Picornaviridae</i>	ssRNA (7,4)	~ 30	n.d.
Reovirus	<i>Reoviridae</i>	dsRNA (~23,5)	60 - 80	n.d.
Fag 28B	<i>Podoviridae</i>	dsDNA (38 - 42)	60 - 65	n.d.
Fag ΦX174	<i>Microviridae</i>	ssDNA (4-6)	~ 30	6,6
Fag MS2	<i>Leviviridae</i>	ssRNA (3,6)	22 - 28	3,9
Fag Φ6	<i>Cystoviridae</i>	dsRNA (13,5)	~ 85	n.d.
Viruslika partiklar	<i>Myo, podo, siphoviridae</i>	dsDNA	-	-
Live/Dead cells	-	dsDNA	-	-

Vad menar de med log-reduktion som det tjasas om så mycket?

- Mikt
- Före
- 10 0
- $10^{7\pm}$
- Redu
- redu

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

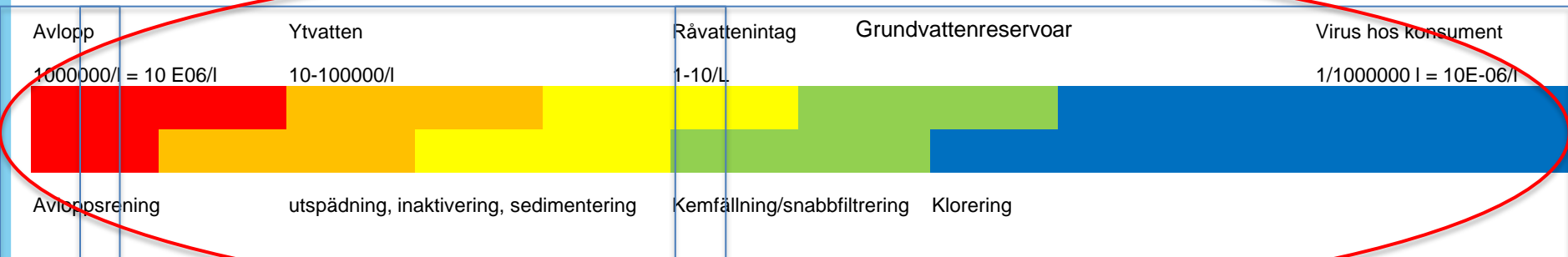
Interreg IVA
DRESUND - KÄTTEDAT - SKÅGERÅK

VISK

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Virushalter från avlopp till säkert dricksvatten

Behov ~12 log reduktion:

- avloppsrening 1-2
- utspädning, sedimentation och inaktivering i recipient 3-5 log
- → kvar att rena ~6 log

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK

Let the show begin!

VISK delfinansieras av Europeiska Unionen

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfönderna

Interreg IVA
DRESUND - KATTEDAT - SKADETRAK

VIRUS I VATTEN - SKANDINAVISK KUNSKAPSBANK